

Hoc vero subtersignatorum testimonio corrobo
ravi.

Signum meimet Odonis episcopi.
S. Radulfi ejusdem altaris archidiaconi.
S. Ansellii archidiaconi.
S. Theodorici archidiaconi.
S. Everardi archidiaconi.
S. Erleboldi præpositi.
S. Elebodi decani.

Signa abbatum.

Sig. Gilberti de Eiham.
S. Snellardi de Geraldmont.
S. Amboldi de Gandavo.

S. Reineri de Sancto Sepulchro.
S. Gotridi de Novo Castello.
S. Fregdonis decani ejusdem altaris.
S. Segardi de Helles,
S. Riberti decani.
S. Alexandri decani de Hal.
S. B rnardii de Waisch, et Fulcardi fratris sui.
S. Cunrardi decani de Gandava.
SS. Meinardi Tangradi, Gommari.

Actum est hoc Cameraci in synodo, in Dies
Martii, anno incarnati Verbi 1112, præsulatus vero
mei vii.

APPENDIX AD B. ODONEM

EXCERPTA

Ex libro Godefridi, Remensis magistri, cui titulus : *Somnium de Odone Aurelianensi.*

(MABILL., *Annal.*, V, App. p. 651.)

Abdiderat celerem sol pronus in æquora cursum

Astitit Odo, meos magnum decus inter amicos...

*Multis laudat ejus dotes, tum de ejus prosapia sic
prosequitur :*

Quem genus a proavis, et linea sanguinis alti

Ornat, ab ingenuis tota trahenda viris.

Quorum res gestas, titulos, pacem, horrida bella,
Flaventis Ligeris unda silere nequit.

Hunc super innumero fregerunt agmine castra,
Sic qua fuere suis ausa nocere viris.

Hunc super hostiles armis stravere catervas,
Hunc super indomitos edomucere viros.

Ortus ab his atavis, et ab his majoribus Odo,
Contiguus cælo jure videndus erat.

Sed licet et generis cesset clarissimus ordo
Tantus et ad laudem nil operetur honor,

Sufficit ingenii liquidissima vena profundi,
Et quod se infudit tota Minerva sibi.

Sic certe deducta mihi sua carmina fiunt,
Ut si quis docili pollice fila trahat,

Nil illic quod corda oneret, quod prægravel aurem,

B Quodque supervacuum jure vocetur opus...

*Pluribus laudat ejus versus, tam narrat quomodo
ei in somno visus fuerit.*

Denique me modico speculatus tempore, sedit.

Et tacita tetigit pectora nostra manu,

Atque ait : Odo tuus subii tua lecta, tuoque

Proximus assideo, mi Godefride, thoro ;

Sed nec vectus equo, nec cerula per freta vela,
Nec pedibus veni, labilibusve rotis.

Aera per vacuum, suspensio corpore peninis,

A Genabo Remis me levis aura tetit...

*Multa habet de desiderio eum videndi, quo actus ita
venerit.*

C Sic ergo me ventis credens te propter, amice,
Non timui dubias pendulus ire vias.

Et quia nostra tibi sunt semper opuscula cordi,
Nec sunt arbitrio projicienda tuo.

Attulimus qui bella canit Trojana libellum,
Quem tu sæpe tibi me recitare facis...

*Orat, ut recitet quæ de bello Trojano carmina
ediderat.*

ANNO DOMINI MC.

WALTERIUS CABILONENSIS EPISCOPUS.

NOTITIA HISTORICA.

(*Gallia Christiana nova*, tom. IV, p. 887.)

Walterius seu Gualterius et Walterus post diuti- D sensu electus est Cabilonensis episcopus an. 1060.
num interpontificium, tandem omnium votis et as- Electionis chartam, quia tum ob antiquitatem, tum

ob summas Walterii laudes, quas continet, inter instrumenta referre operæ pretium duximus, hic nonnulla relaturi quæ ad præsens nostram institutum maxime conferunt. Electionis causas sic referunt canonici: « Est quippe, ut in promptu habetur, generosi stemmatis prosapia ortus; peritia non rædo sacrarum litterarum, verum et mundanarum industria legum admodum eruditus; jejuniis, vigiliis, et orationibus, et cunctis misericordiæ operibus insignitus; probissima morum honestate præclarus, omnium virtutum matre discretione pulcherrime redimitus, luculentissimi etiam eloquii, et apprime disertus. Quantum quoque humanæ fragilitas conditionis admittit, omni bonitate manet conspicuus. » Eodem anno interfuit synodo Meldensi, et subscripsit litteris, quibus Gaufridus Mauritanæ comes et ejus uxor Beatrix ecclesiæ S. Dionysii de Nogionno donum Cluniacensibus a se factum confirmavere. Anno 1081, A... Augustodun. R... Lingon. G... Cabilon. L... Maticensis, scribunt omnibus provinciæ Turonensis episcopis, abbatibus, etc., litteras, quibus Audegavensem comitem, et episcopum, ac monachos Majoris Monasterii, Lugdunum, in jus vocant; si obedire renuerint, episcopum ab episcopali et sacerdotali officio suspendunt, Fulconem vero comitem cum monachis, auctoritate B. Petri, atque D. Hugonis primatis et Romanæ Ecclesiæ legati, excommunicant, an. 1081. Hanc chartam scripsit an. 1087, apud Perardum: « Ego Walterius sanctæ Cabilonensis Ecclesiæ humilis episcopus, ecclesiam S. Mariæ in suburbio Cabilonensi sicutam disposui reformare, et eam sancto Benigno Divionensi ac Jarentoni abbati reddo et concedo, cum omnibus ad eam pertinentibus, jure perpetuo possidendam, sub reverentia et honore Cabilonensis Ecclesiæ atque successorum meorum. S. Gausleni decani, Landrici præpositi atque archidiaconi, Rodulfi thesaurarii, » etc. Cum Lugdunensi archiepiscopo nominatur arbiter dissidii inter canonicos cathedralis S. Vincentii, et regulares S. Petri Maticensis, pro jure sepulturæ. Refert Perry anno 1095 ejus, Aquensis archiepiscopi, et Gratianopolitani præsulis opera, Magalonensem episcopum et comitem ad concordiam fuisse revocatos. Anno 1094 concilio Eduensi interfuit, in quo ob Bertradam a communione præcisus fuit rex Francorum Philippus. Godefridus de Vergiaco, dominus Donziaci in terram sanctam cum Godefrido Bullionensi profecturus, cum pecunia indigeret, nec ab avunculo obtinere posset, ipso mediatore, partem mediam comitatus Cabilonensis, quam possidebat, vendidit Walterio episcopo et capitulo, quorum bona tunc erant communia, pretio centum unciarum auri puri, cujus maximam partem ex altari S. Vincentii abstulerant. Chartam inter instrumenta retulimus. Data videtur an. 1096. Interfuit dedicationi ecclesiæ S. Stephani Nivernensis an. 1097 et unctioni Bernardi archidiaconi Lugdunensis in episcopum Maticensem, ac missus est ut Jarentonis abb. S. Be-

PATROL. CLX.

agni consensum obtineret pro electione Hugonis monachi in Flaviniaci abbatem.

Ad Cisterciensis ordinis foundationem et propagationem plurimum contulit: cum enim S. Robertus Molisimo cum suis discessisset locum quæsiturus, ubi regulam S. Benedicti ad extremos apices observare possent, Cistercium tandem invenerunt, ubi et sedem figere decreverunt, et ambo exordia illius ordinis, « voluntate Cabilon. episcopi, et consensu illius, cujus ipse locus erat monasterium construere cœperunt 1098. » Eo completo, Robertus communi omnium fratrum voto in abbatem electus, pastoralem baculum ab eodem episcopo, secundum illius temporis usitatum morem accepit. Sed illud non diu gessit vir sanctus, Molismenses enim patris absentiam agre ferentes, cum sibi restitui instantissimis precibus ab Urbano papa postularunt, quarum in gratiam Hugoni Lugdunensi archiepiscopo et Romanæ sedis legato gravissimas litteras scripsit pontifex, vi quarum habito apud Petram Scissam concilio, cui Gualterus aderat, Robertum Molisimum remittendum esse unanimi consensu decretum est anno 1099, ita tamen « ut priusquam illuc rediret Robertus, Cabilonem veniens, in manu episcopi, cui secundum consuetudinem cæterorum abbatum professionem fecerat, absolutionem acciperet, virgam et curam abbatix redderet et Novi Monasterii » (sic primo nuncupatum Cistercium) « monachos ab obedientia sibi debita absolveret. » Quæ omnia executioni mandata sunt, imo et Albericus in abbatem benedictus fuit, ut patet ex litteris Gualterii ad Robertum Lingonensem præsulem. Sed et primus confirmationis Cistercii privilegium ab Ecclesia Romana postulavit his verbis: « Venerabili Patri papæ Paschali, Gualterus Cabilon. Ecclesiæ episcopus, salutem et debitam subjectionem... Simpliciter petimus, quatenus quod factum est de fratribus illis, qui arctioris vitæ desiderio, a Molismensi Ecclesia, sanctorum virorum consilio recesserunt, quos in nostro episcopatu divina pietas collocavit, a quibus transmissi præsentium litterarum bajuli vobis præsentibus adsunt, vos approbare, et ut locus ille abbatia libera in perpetuum permaneat, salva tamen nostræ personæ, successorumque nostrorum canonica reverentia, auctoritatis vestræ privilegio corroborare dignemini: sed et abbas, quem in eodem loco ordinavimus, et cæteri fratres totis viribus hanc confirmationem in suæ quietis tutelam a vestra flagitant pietate. »

Anno 1100, invitatus ad synodum Valentianensem, in qua causa Norgaudi Eduensis episcopi multorum criminum accusati examinanda erat, adesse noluit, prohibitus, ut dicebatur, a metropolitano suo Hugone Lugdunensi. Re ad Pictaviense concilium remissa, Norgaudum ad illud accedentem comitatus est, missus a Lugdunensi archiepiscopo, ut accusati partes tueretur, sed frustra fuere, nec ejus damnationem impedire potuerunt. Eodem anno Ansanæ synodo interfuit. Eo præsentem cum Hugone Lugdun-

nensi anno 1105 idem Norgaudus domno Hugoni Cluniaci abbati pro monasterio B. Magdalene de Quadrella confirmavit ejusdem pagi ecclesias, de quibus Leobaldus Digionensis litem movebat. An. 1107 scripto diplomate significat Hugonem et Satictherium, ac Airardum fratres de Marchia, plurima apud Aluziam, S. Marcelli cœnobio concessisse. Subscribunt Jothaltus decanus, Gauceraunus cantor, etc. Eodem anno nominatur arbiter cum Lugdunensi metropolitano dissidii inter canonicos S. Vincentii, et cathedralis D. Petri Matisconensis. Anno Dominicæ Incarnat. 1111 Walterius Cabilon. episcopus et Jarento Divionensis abbas societatem sic inter se inierunt, « ut cum brevis de canonico Cabilonensi venerit Divionem, vel de monacho Divionensi venerit Cabilonum, statim pro eo fiat plenarium officium mortuorum, hoc est vigilia et missa, et eo die habeat præbendam... Fiat (insuper) in hebdomada post Dominicam mediæ Quadragesimæ apud utrosque pro utrisque generali officium et missa. Concessit præterea præfatus W. episcopus abbati J. et omnibus successoribus ejus unam canonicalem præbendam integram et cottidianam in ecclesia S. Vincentii, quam idem abbas concessit monacho Divionensi apud S. Mariam commanenti; et ut monachus idem apud S. Vincentium septimanam faciat, et Divionensis ecclesia, eleemosynæ hujus causa, Cabilonensi ecclesiæ et corporaliter et spiritaliter pro posse servitium impendat. »

Bernardi in Novum Monasterium adventu, ac virtutum exemplo, in tantum aucta est Cisterciensis familia, ut de novo condendo monasterio cogitaverit

A Stephanus abbas: Walterius diœcesanus episcopus consilii conscius, simul cum eo diœcesim suam perlustravit; occurrit silvaticus locus ad Gronam fluvium, ibique anno 1113 fundatur cœnobium, ejusque ecclesia in honorem Dei genitricis Mariæ a Galterio, presentibus Joceranno Lingon. præsulè, et Gauderico ac Guillelmo comitibus, dedicatur xv Kalendas Junias. Novo cœnobio inditum est Firmitatis nomen, quod tunc primum firmatum et stabilitum esse cœperit Cisterciense institutum. Chartam hanc in gratiam S. Marcelli scripsit anno sequenti: « Ego Dei gratia Walterius Cabilon. episcopus peccatorum meorum veniam et divinæ pietatis misericordiam desiderans, concedo Deo..... ad locum S. Marcelli Cabilon. ecclesiam de Boens, cum omnibus ad eam pertinentibus.... Factum est in Cabilonensi civitate in capitulo canonicorum, viii Kal. Octobr. anno ab Incarnat. 1114. » Synodo Trenorchiensi interfuit 1115. Concessit canonicis Sancti Stephani Divionensis, anno 1117, ut affirmat D. Fiot, ecclesiam S. Martini, quæ sita est in loco qui vulgo *Arcus* nuncupatur. Refert et Perardus ejus chartam, sed nulla temporis nota insignitam, quam iisdem canonicis ecclesiam de Bassiaco, quam jam dederant Acardus et Roelenus ipsius antecessores, confirmat et de novo concedit, cum decimis et oblationibus ac etiam cum universis *appenditiis* suis, *servitio* tamen synodali sibi reservato, etc. Non videtur ante annum 1120 aut finem 1121 diem extemum clausisse, siquidem Jotsaldus, quem in episcopatui successorem habuit, ex epist. Callixti II, adhuc decanus erat.

FORMA ELECTIONIS WALTERII.

(*Gall. Christ. nov.*, IV Instrum., p. 231.)

Auctor nostræ redemptionis, Unigenitus altissimi Patris, sibi, nimirum ante totius ævi principium, coæternus et consubstantialis, cum jam plenitudine temporis adveniente, de cœlorum supernis descendens, hominem induisset in terris, servata in assumpto homine majestate divinitatis; expletis tandem omnibus, quæ de ipsius susceptura temporaliter humanitate, nobilissimi antiquæ legis præcones veridicis prædixerant vaticiniis, protinus sacrosanctæ status Ecclesiæ cœpit ubique terrarum innovari, saluberrimis apostolorum doctrinis, imo magnitudine virtutum et excellentia signorum, quæ per eos mirum in modum operabatur divinæ gratiæ dispensationis. Quorum videlicet sonus, juxta vaticinantis præsagium regis, in omnem terram est diffusus: fines quoque orbis terræ verba eorum penetrasse profitetur omnis Christi fidelium cœtus. Hos itaque summos, et electos cœlestis senatores aulae, et vestigio secuti insignes rectores Ecclesiæ, qui ob lucatum recti itineris ad superni palatium Regis, æerito habiti digni pontificum insigniri cognomine. Ita nimirum prælibatam Ecclesiam sibi a pa-

store patrum commissam, verbo decorare pariter et exemplo studuerunt, ut licet summi pontificii reverendo essent sublimati culmine, sibi tamen subditis eligerent prodesse potius quam præesse, æquissima eos regentes censura, et discreto moderamine. Verum si quando contra pravos subditorum mores zelus exigebat rectitudinis moveri illo quolibet fervore districtiois: ita in mentibus illorum virtus custodiebatur mansuetudinis, cum terrore severitatis, ut et iram mansuetudo cœndiret discretionis, et eandem mansuetudinem, ne forte dissolveretur, idem zelus accenderet discretionis. Hos igitur tam reverendæ vitæ Patres, tanquam admirabiles cœlestis disciplinæ censors, nos humiles filii sacrosanctæ matris Ecclesiæ Cabilonensis imitari potissimum cupientes, ob id maxime, quoniam eadem nostræ sedis cathedra, jamdudum proprio pastore viduata, multa et innumera a mundanis potestatibus patitur ad præsens infestationum probra: communi assensu et pari voto elegimus quemdam ejusdem Ecclesiæ olim clericum et archidiaconum, nomine Walterium, ad culmen pontificii præfatus scilicet,